

EXTREMISM I USA:

Jakten efter säkerhet

KRITIK OCH ORO har mött den lagstiftning och de offentliga och privata åtgärder som vidtagits i USA i syfte att bekämpa totalitära rörelser, främst kommunismen. Ofta synes dessa åtgärder ägnade att framtvinga likriktning och konformitet, att göra människor rädda för att ta ställning, att direkt eller indirekt begränsa det fria, personliga och särpräglade. Vi ser här ett nytt amerikanskt dilemma: skall jakten efter säkerhet för Amerika och demokratin leda till att de grundsatser som Amerika mer än något annat land har företrätt inför världen beskärs, försvagas och förtvinas? Skall Amerika rent av, frägar sig många, i striden mot tyranniet gå mot misstänksamhetens, hetsens, utrensningarnas och den fullständiga enhetlighetens tyranni? I några artiklar skall jag söka sammanfatta vad som hänt och händer, den historiska, politiska och sociala bakgrunden, utsikterna för framtiden. Jag stannar då först inför de lojalitets- och säkerhetsåtgärder som utgör de viktigaste ingripandena från det allmännas sida.

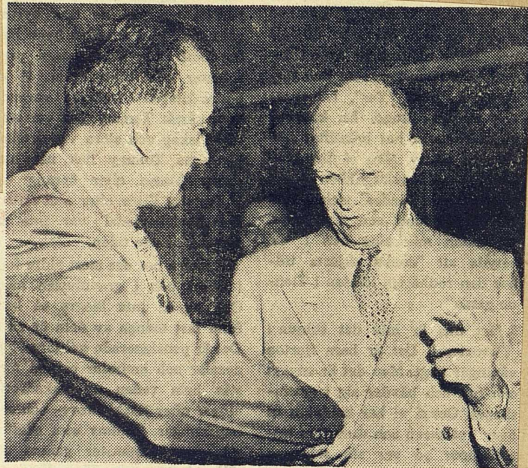
Det har beräknats att omkring 12,6 miljoner personer, eller var femte medlem av den arbetande befolkningen, fått sin lojalitet prövad på ett eller annat sätt som villkor för sin anställning. Viktigast är den unionella lojalitetsprovningen, som omfattar omkring två tredjedelar av det angivna antalet personer: tjänstemän, militärer, anställda (omkring 2,4 miljoner) inom privata företag som producerar för unionens räkning. I de flesta delstater tillämpas ungefär samma ordning. Av lärarna inom högre och lägre undervisning (250.000 respektive 1.100.100) är det stora flertalet enligt statslagar eller styrelsebeslut underkastade särskilda lojalitetsföreskrifter; detsamma gäller i regel advokater, enligt juristorganisationernas stadgar. Flera privata företag har beslutat lojalitetsprovning, så General Electric Company och Bell Telephone System med hundratusentals anställda. Även författare, journalister, skådespelare och musiker är enligt beslut av det företag som anställer dem, och på grund av den bojkott som ofta anordnas mot misstänkta personer, i hög grad beroende av att deras lojalitet, vare sig genom särskild provning eller på annat sätt, står eller ställs utom tvivel.

Onkel Sam till Frihetsgudinnan: Alla är en smula subversiva, utom du och jag — och ibland tror jag att till och med du...
(Teckning i St. Louis Post-Dispatch.)

regeringen och mot Franco under spanska inbördeskriget).

Det framgår av den sistnämnda föreskriften, och det ligger i själva verket i sakens natur, att svaret på frågan om lojalitet eller säkerhetsrisk måste bli beroende av många omständigheter, som är svåra eller omöjliga att klarlägga, och att redan därför detta svar blir högst subjektivt. Man kan inte komma från det slags ofta klandrade sätt att bevisa som kännetecknas av uttrycket "skuld genom förbindelse" (guilt by association). De frågor som ställs till den prövade blir till stor del av denna art: Har ni varit medlem

McCarthy och Eisenhower skakar hand vid ett "fredsmöte" under presidentkampanjen 1952.

Reglerna om prövning av lojaliteten är skiftande, men man får en god föreställning om tendensen genom de unionella föreskrifterna. Enligt president Trumans förordning av år 1947 skulle personer avskedas, respektive inte antagas, då bevismaterialet gav för handen att rimliga skäl fanns att tro att de var illojala mot Förenta staternas styrelse. Till nyheterna i president Eisenhowers förordning av år 1953 hör att en person kan avskedas som "säkerhetsrisk" (security risk), dvs. utan att någon illojalitet påvisats, såvida vederbörande innehar en "känslig" (sensitive) post och hans kvarstannande på denna inte är "tydligt förenligt med den nationella säkerheten" (clearly consistent with the national security). Denna ändring är så tillvida en mildring som personer kan avskedas utan att stämpas som illojala, men den innebär en skärpning på så sätt att även personer med klara papper för det förflutna kan avskedas, därför att deras allmänna uppträdande och karaktär anses göra dem inte fullt pålitliga för framtiden. Utomordentligt viktigt är att medlemskap i eller sympati med organisationer som förklaras vara totalitära, fascistiska, kommunistiska eller subversiva kan leda till fastställande av illojalitet. De hundratals organisationer som justitieministern förklarar höra till denna kategori är i regel sådana som anses ha haft karaktären av kommunistiska täckorganisationer, men som personer kunnat ingå i utan att på något sätt sympatisera med kommunismen (t. ex. föreningar som arbetade för den lagliga

i den eller den föreningen, har ni umgåtts med de eller de personerna, har ni yttrat er så eller så? — och i många fall gäller det saker som hänt för femton eller tjugu år sedan. Då man anser sig kunna fastställa skuld genom förbindelse söker den misstänkte självfallet bevisa oskuld genom förbindelse. Vilka fantastiska konsekvenser detta kan ha framgår av ett nyligen avgjort fall då en tjänsteman fann det nödvändigt att till sitt försvar åberopa bland annat intyg om att han var en konservativ medborgare, att hans söner var duktiga scouter, att han ivrigt firade oavhängighetsdagen och att hans dotter skrivit en högst patriotisk uppsats om denna dag, att han visserligen i princip var emot dödsstraff, men att han gillat avrättningen av Rosenbergs. Försvaret går, kort sagt, ofta ut på att den misstänkte långtifrån att vara subversiv är absolut konform, en hundra procentig amerikan.

Vilka resultat har nåtts på detta sätt? Medan miljoner formellt kontrolleras, igångsätts verkliga utredningar blott i några tiotusental fall (intill mars 1952 20.000 i unionen), och antalet avskedade är blott en bråkdel av de undersökta. Enligt Civil Service Commissions översikt skulle under ett år (28 maj 1953—30 juni 1954) 2.641 tjänstemän ha avskedats av säkerhetsskäl, varjämte i dylligt sammanhang 4.315 tjänstemän begärt avsked; siffrorna har emellertid påståtts vara för höga. Man har räknat med att 400—500 lärare vid universitet och skolor avskedats och att i det hela de avskedades antal inte uppgår till mer än en tiondels procent (12.000) av de 12,6 miljoner som faller under skilda lojalitetsprövningar. Säkra uppgifter är omöjliga att få fram, särskilt därför att många frivilligt tar avsked i samband med undersökningar.

I amerikansk debatt tycks man ganska allmänt anse någon sorts

säkerhetsprövning behövlig, men kritiken mot det nuvarande systemet har varit skarp. Det är ineffektivt, säger man; skickliga kommunister kanske klarar sig, medan hederliga och oförsiktiga personer blir fast. Det är oerhört kostsamt i förhållande till resultatet. Det utsätter tiotusentals lojala tjänstemän för obehag, kostnader och oberättigade misstankar; många undersökningar pågår lång tid, stundom i årtal, och den misstänkte kan, även om han till slut förklaras oskyldig, få sin ekonomi förstörd genom advokatarvoden och andra ofrånkomliga utgifter i samband med utredningen.

Den välsinnade och obetydliga tjänstemannen, som aldrig haft några betänkliga åsikter, därför att han aldrig tagit någon position, premieras på originalitetens och självständighetens beskostnad. En atmosfär av rädsla, kryperi och förtal breder ut sig. De dugliga blir ovilliga att ägna sig åt en verksamhet som är utsatt på detta sätt.

*

Vid sidan av säkerhetsprövningarna är kongressutskottens undersökningar viktigast. Utskotten för oamerikansk verksamhet, för inre säkerhet och andra liknande uppgifter har både i Amerika och Europa uppmärksammas, diskuterats och kritiserats mer än några andra former för jakten efter säkerhet; den främste representanten för dessa metoder, senator McCarthy, har kommit att personifiera vad man kan kalla högerextremismen eller högerradikalismen, och McCarthyism har rent av blivit en beteckning för hela denna riktning i modern amerikansk politik.

Dessa utskott, såsom de utbildats under de senaste årtiondena och särskilt under de senaste åren, har begagnat sin makt att inkalla och förhöra vittnen som ett maktmedel mot regeringen, byråkratin och de enskilda medborgarna; det ursprungliga syftet att skaffa erforderligt material som grundval för kongressbeslutet har sjunkit i bakgrunden. Utskottens arbetsformer är ytterst fria, men resultatet av detta arbete kan bli av samma betydelse som regeringsbeslut och domstolsutslag. Därför kan de som är inriktade på att med alla medel driva jakten efter säkerhet i utskotten se effektiva och smidiga organ för denna jakt. De åter som betraktar medborgarlig frihet och rättsssäkerhet som väsentliga ser i utskotten usurpatörer av styrelsens och domstolarnas befogenheter — framför allt, utskotten kan i realiteten bestraffa utan process och utan stöd i lag.

Redan genom att inkalla en person som "vittne", misstänkliggöra honom som kommunist eller kommunistympatisör och göra förhöret offentligt kan man knäcka honom, ekonomiskt och moraliskt; man uppnår vanärande genom publicitet. Härtill kommer att utskottsfröhenen är oreglerade; förhörsledarna kan ställa vilka frågor som helst, de kan systematiskt söka snärja vittnet, vara oförskämda, insinuanta, ironiska och hänfulla — på ett sätt som vore otänkbart vid en domstol och sannolikt inte heller förekommer vid de hemliga förhören inom förvaltningen. Ett vittne som inte svarar kan bestraffas för tredska (contempt), ett vittne som svarar riskerar alltid att lämna uppgifter som kan vara farliga för honom själv eller för andra (även om svaren icke avslöjar något brottsligt). Visserligen kan en person vägra att svara under hänvisning till femte författningsändringens regel att ingen är skyldig att vittna mot sig själv, men detta stadgande är inte till stor hjälp för den som en förhörsledare vill knäcka. Dels därför att det är ytterst svårt att veta när man skall åberopa denna rättighet att vägra svara; om man börjar svara kan man gå miste om denna utväg och sedan bli dömd för tredska om man söker begagna den; det har därför hänt att inkallade personer inte ens vågar uppge sitt namn. Dels stämplas den som åberopar det nämnda stadgandet som "femte författningsändringskommunist", och de flesta myndigheter, universitet och företag avskedar anställda som uppträtt på detta sätt.

Det är därför inte förvånande att politiker som är besatta av fruktan för subversiva rörelser eller vill utnyttja andras fruktan i utskottsundersökningarna funnit en utmärkt plattform för professionell hets. I åtskilliga av de största staterna, som Kalifornien, Illinois och Ohio, har liknande undersökningsutskott arbetat. Ett antal personer, i regel förutvarande kommunister, har under senare år livnärt sig som hjälpvittnen — dvs. genom att anklaga andra för kommunism — vid skilda undersökningsutskott.

Mera fullständiga uppgifter om utskottsundersökningarnas resultat är inte tillgängliga, även om utmärkta specialarbeten skrivits om saken (särskilt Cornell "Studies in Civil Liberty"). Enligt Christian Science Monitor 24 augusti 1954 hade under fjorton månader McCarthys utskott lyckats framkalla avskedande av ett trettital personer. I fråga om direkta resultat har undersökningar av detta slag säkerligen inte varit på långt när lika viktiga som de lagstadgade lojalitetsprövningarna. De indirekta resultaten har däremot varit utomordentliga: man har inte bara spritt rädsla, ömsesidig misstro och kryperi, utan också tvingat förvaltningsorganen att ändra sin politik på viktiga punkter. Det är nog att erinra om McCarthys angrepp på utrikesdepartementet, militära myndigheter och religiösa samfund.

*
Märkvärdigast av alla uttrycken för extrema stämningar och tendenser ter sig dock den ständigt framvällande floden av förtal, svartlistning, bojkott och officiell eller inofficiell censur. En mängd föreningar, publikationer, tillfälligt samverkande medborgargrupper är inriktade på att hindra spridningen av vissa böcker, att avslöja vissa personer och organisationer som subversiva, att hetsa mot andra. Någon systematisk översikt kan här ej komma i fråga, blott några exempel bland de otaliga aktioner och episoder som bär vittne om upphetsningen.

En handbok för flickscouter angrips på grund av välvilliga uttalanden mot internationella organisationer och bristande patriotism; handboken indras och ändras i önskad riktning. Biblioteksstyrelser ställes till svars för att Förenta nationernas rapporter och tidskrifter som The Nation och The New Republic förekommer bland tillgängliga publikationer; dessa skrifter borttas från biblioteken. Statliga och kommunala myndigheter förbjuder försäljningen av vissa skrifter såsom osedliga eller subversiva. Under påtryckning av skilda föreningar beslutar bokhandlarna i ett samhälle att inte hålla till salu angripen litteratur. Postverket vägrar att befördra vissa moraliskt och politiskt farliga skrifter och tidningar, bland dem ryska tidningar. Skolböcker godkänns i Texas endast om författaren svarar att han inte är och aldrig har varit kommunist och inte tillhör eller sedan fem år tillhört någon organisation som enligt justitieministerns lista är misstänkt. Skollärare och skolstyrelser avsåts, därför att de gjort sig skyldiga till s.k. progressive educa-

tion (ett ord som kan brukas för allt man ogillar). Arthur Millers skådespel "Death of a Salesman" bojkottas, därför att Miller tillhör misstänkta organisationer; det samma gäller Charlie Chaplins senaste film. Sångare, skådespelare och radioartister svartlistas och mister sin anställning.

En rad skribenter, tidningar, tidskrifter och organisationer är professionella hetsare på dessa linjer. De är ständigt redo att förse allmänheten med personer, filmer, skådespel, böcker, samman slutningar att hata och bojkotta i säkerhetens och lojalitetens namn. Till de mest verksamma hör Hearstpressen (med kolumnisten George Sokolsky), tidskriften The American Mercury (en gång Menckens organ och en av USA:s ledande intellektuella publikationer) och föreningar från de rena hattrupperna till de stora landsomfattande patriotiska organisationerna. Metoden är väsentligen — liksom vid lojalitetsprovningarna och utskottsundersökningarna — att spåra "skuld genom förbindelse". För att belysa tekniken skall jag ta några exempel ur Firing Line och Spotlight, stencilerade medlemsblad som utges av avdelningar i veteranorganisationen American Legion.

Större delen av dessa publikationer ägnas åt hets. En del böcker, filmer osv. beröms, men vad det främst gäller är att misstänkliggöra, avslöja, väcka fruktan och hat. Medlemmarna uppmanas att inte läsa den och den boken, att inte se den och den filmen, att bojkotta den och den skådespelaren, författaren, sångaren, föredragshållaren, att inskrida mot ett bibliotek, en lärare eller en förening. Gentemot det av British Encyclopedia bildade företaget för bildande filmer anmärks att flera personer med tvivelaktiga förbindelser medverkar, såsom Robert Lynd och Margaret Mead. USA:s kommitté för Unesco misstänkliggöres av samma skäl: poeten Archibald MacLeish, teologen Rein-

hold Niebuhr och fysikern Urey är ju med. Den amerikanska kommittén för kulturell frihet — en del av världsorganisationen som verkar mot fascism och kommunism — angripes på samma grunder; bland de namn man nämner är utom de först uppräknade författarna James Farrell och John Dos Passos (båda numera ytterst konservativa) samt Oppenheimer och historikern Arthur Schlesinger jr. Under det år som jag gått igenom lyckas man påstå eller antyda att ett femtital av Amerikas främsta kulturpersonligheter i själva verket är kommunister eller kommunist sympatisörer eller i varje fall "oamerikanska". Det är knappast någon överdrift att påstå att en troende läsare av dessa och liknande organ måste anta att hela den intellektuella kulturen i USA uppbäres av skurkar.

HERBERT TINGSTEN